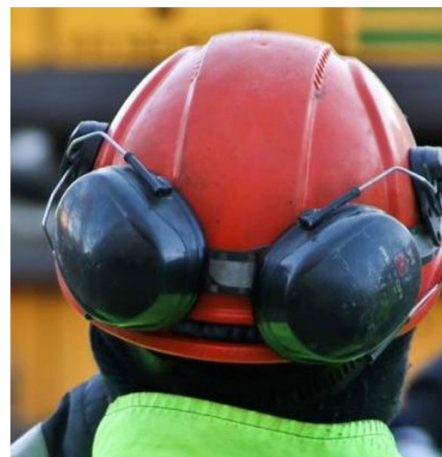

Tillsammans mot 0 olyckor

Together towards 0 accidents

Slutrapport

Tillsammans mot 0 olyckor i anläggningsbranschen

Vi - Trafikverket, Sveriges Byggindustrier och Svenska Teknik&Designföretagen - vill nu tillsammans ta ett avgörande steg framåt för att nå visionen om 0 allvarliga arbetsmiljöolyckor.

Alla ska ha en trygg och säker arbetsplats i vår bransch!

“Vid utgången av 2016 ska vi tillsammans ha genomfört denna handlingsplan som vi starkt tror kommer att bidra på vägen mot vår gemensamma 0-vision.”

TRAFIKVERKET

**SVERIGES
BYGGINDUSTRIER**

Svenska Teknik &
Designföretagen
● **ALMEGA**

Sammanfattning

Projektet "Tillsammans mot 0 olyckor" har drivits i ett samarbete mellan Trafikverket, Sveriges Byggindustrier (BI) och Svenska Teknik&Designföretagen (STD-företagen). Syftet var att tillsammans ta ett första avgörande steg framåt med sikte mot visionen om 0 allvarliga arbetsmiljöolyckor. Överenskommelsen "Tillsammans mot 0 olyckor i anläggningsbranschen" presenterades och undertecknades på Anläggningsdagen 2014. Avsiktsförklaringen och tillhörande 16-punkters handlingsplan formades ur det stora underlag som samlades in vid Arbetsmiljöforum och Stand down, två stora arrangemang som genomfördes under Trafikverkets säkerhetsår 2013-2014.

Avsiktsförklaringen

"Vi – Trafikverket, Sveriges Byggindustrier och Svenska Teknik&Designföretagen – vill nu tillsammans ta ett avgörande steg framåt för att nå visionen om 0 allvarliga arbetsmiljöolyckor."

Projektet har drivits enligt överenskommelsens handlingsplan med 16 aktiviteter. Resultatet finns på Trafikverkets, BI:s och STD-företagens hemsidor med resultatsammanfattning för respektive aktiviteter som organisationerna haft huvudansvaret för att driva. Länkar läggs även mellan sidorna för åtkomst till samtligt resultat. Se även sammanfattning om aktiviteterna i denna rapport.

Stort fokus i arbetet har lagts på säkerhetskulturrhöjande aktiviteter, Stand down och en introduktionsfilm som bland annat visar på samordning och stora risker i arbetsmiljön. Att samtliga tar sitt ansvar och att uppgiftsfördelningen fungerar på ett bra sätt mellan aktörer, verksamheter och roller, är en nyckelförutsättning för en god arbetsmiljö vid våra anläggningsarbeten. Ett material har tagits fram för riktad uppföljning av byggarbetsmiljöarbetet med utgångspunkten i ansvarsfördelningen utöver arbetsgivaransvaret, med skyldigheter enligt lagstiftning samt kontrakt. I linje med 0-visionen har Trafikverket närmare börjat följa de allvarliga händelser som arbetsgivare enligt Arbetsmiljölagen ska anmäla till Arbetsmiljöverket.

En del projektresultat utgörs av sammanställning utifrån kartläggning av området. Material med beskrivning och analys kommer vara till god nytta som underlag för fortsatt nollvisionsarbete. Under arbetets gång har det även identifierats områden för fortsatt förbättringsanalys. Dessa sammanställs för att kunna omhändertas i det kontinuerliga arbetet inom ramen för ordinarie verksamhet efter att projektets avslutats.

Arbetsmiljön i bygg- och anläggningsbranschen förbättras inte av enstaka "kioskvältare". För att åstadkomma långsiktiga förändringar och tydliga effekter behöver många små steg tas över lång tid, med enträget och kontinuerligt arbete mot 0-visionen.

Projektet har tagit ett första avgörande steg mot visionen om 0 allvarliga arbetsmiljöolyckor. Resultatet utgör en stabil grund inför fortsatt arbete. För flera av områdena behöver resultatet tas om hand och efterföljas av ett fortsatt kontinuerligt och långsiktigt arbete. Det är ett viktigt arbete som behöver fortsätta både inom respektive organisation och inom ramen för branschsamarbeten framöver.

**Ett nollvisionsarbete har inte något slut, det här är bara början.
Alla ska ha en trygg och säker arbetsplats i vår bransch!**

Förord

I rapporten summeras bakgrund, arbete och resultat för projektet "Tillsammans mot 0 olyckor", det första steget mot visionen om 0 allvarliga arbetsmiljöolyckor i anläggningsbranschen.

Den som vill ha fördjupad information kan läsa mer om aktiviteterna i handlingsplanen på respektive hemsidor och vända sig till de kontaktpersoner som framgår där.

Ett stort och varmt tack riktas till er som har deltagit i aktivitetsarbetet. Tack till er som på olika sätt har bidragit till samarbetet.

Mycket uppskattning sänds till alla er som driver dessa frågor inom ramen för den ordinarie verksamheten och inom de många funktioner som utgör gränssnitt för området arbetsmiljö i anläggningsbranschen. Er insats är otroligt viktig för att arbetet även i fortsättningen tar nya kliv i riktning mot visionen om 0 allvarliga arbetsmiljöolyckor.

Alla ska ha en trygg och säker arbetsplats i vår bransch!

Estelle Hageland/ projektledare, Trafikverket
Gordana Markovic, Trafikverket
Daniel Möller, Trafikverket
Lars Redtzer, Sveriges Byggindustrier
Vakant/ VD Magnus Höij, Svenska
Teknik&Designföretagen

estelle.hageland@trafikverket.se
gordana.markovic@trafikverket.se
daniel.moller@trafikverket.se
lars.redtzer@sverigesbyggindustrier.se
magnus.hojj@std.se

Innehåll

Bakgrund och syfte	4
Verklighet och vision	6
Hemsidor och resultat	7
Handlingsplanen, aktiviteterna	9
1. Den omhändertagande säkerhetskulturen	10
2. Arbetsmiljön i fokus på alla kontraktuella möten	11
3. Tydlig ansvarsfördelning	12
4. Introduktionspaket	13
5. God arbetsmiljö lönar sig	14
6. Premiera god säkerhetskultur	15
7. Stand down	16
8. Enhetlig uppföljning av arbetsmiljöolyckor	17
9. Riskhantering i fokus	18
10. Arbete i trafikerad miljö	19
11. Erfarenhetsutbyte mellan BAS-P och BAS-U	20
12. Arbetsmiljö i BIM	21
13. Arbetsmiljökörkort	22
14. Skyltning – En säker arbetsplats	23
15. Systematisk leverantörsuppföljning	24
16. Tydligare kontraktskrav	25
Utmaningar	25
Framgång och framtid	27

Bakgrund och syfte

Arbetsmiljö, hälsa och säkerhet är viktiga frågor för oss som jobbar i anläggningsbranschen. Arbetsgivaransvaret är alltid grunden för allas planering av en säker byggarbetsplats. En stor framgångsfaktor för arbetsmiljön i vår bransch är ett väl samordnat arbete genom alla skeden. Byggherren, projekterande leverantörer och entreprenörer, är tillsammans förutsättningsskapande och ansvariga för säkra arbetsplatser under byggande, drift och underhåll. Arbetsmiljölagstiftningen pekar på skyldigheter för dessa aktörer. Det grundläggande syftet med ett branschsamarbete var att tillsammans starta arbetet för att minska antalet allvarliga arbetsmiljöolyckor i samband med anläggningsarbeten i Sveriges infrastruktur.

Trafikverket bestämde att 2013 - 2014 skulle vara ett säkerhetsår. På Arbetsmiljöforum samlades ett stort antal representanter för branschen och diskuterade vilka åtgärder vi tillsammans behöver vidta. Detta blev startskottet för ett branschgemensamt arbete med sikte mot en nollvision, visionen om 0 allvarliga arbetsmiljöolyckor. Trafikverket fick ta "ledartröjan" och årlig rapportering skulle ske till Anläggningsforum.

En överenskommelse med tillhörande handlingsplan formades ur det stora antal förslag som samlades in vid Arbetsmiljöforum och från bygg- och projektarbetsplatser i samband med Stand down.

Handlingsplanen omfattar 16 aktiviteter inom områdena:

- God säkerhetskultur med aktivt ledar- och medarbetskap
- Proaktiva gemensamma arbetssätt och aktiv riskhantering
- Tydliga kontraktskrav och uppföljning

Överenskommelsen "Tillsammans mot 0 olyckor i anläggningsbranschen" presenterades och undertecknades på Anläggningsdagen den 18 mars 2014.

Avsiktsförklaring

Vi – Trafikverket, Sveriges Byggindustrier och Svenska Teknik&Designföretagen – ska till utgången av 2016 tillsammans ha genomfört denna handlingsplan som vi starkt tror kommer bidra på vägen mot vår gemensamma nollvision. Säkerhet och arbetsmiljö är den enskilt viktigaste frågan för oss alla som jobbar i anläggningsbranschen.

Tillsammans mot 0 olyckor i anläggningsbranschen

Säkerhet och arbetsmiljö är den enskilt viktigaste frågan för oss alla som på ett eller annat sätt jobbar i anläggningsbranschen. Vi – Trafikverket, Sveriges Byggindustrier och Svenska Teknik&Designföretagen - vill nu tillsammans ta ett avgörande steg framåt för att nå visionen om 0 allvarliga arbetsmiljöolyckor. Alla ska ha en trygg och säker arbetsplats i vår bransch!

Hösten 2013 träffade vi ett stort antal representanter för branschen på "Arbetsmiljöforum" och diskuterade vilka åtgärder vi tillsammans behöver vidta. Vi enades då om fyra övergripande områden:

- Förbättra säkerhetskulturen
- Aktivare ledarskap
- Förändrade krav i upphandling
- Förbättra riskidentifiering

Utifrån alla förslag som framkom under forumet har vi nu formulerat en avsiktsförklaring och paketerat en första handlingsplan (se baksidan) som kommer att utvecklas och fördjupas i ett fortsatt gemensamt arbete.

Vår gemensamma avsiktsförklaring är:

"Vid utgången av 2016 ska vi tillsammans genomfört denna handlingsplan som vi starkt tror kommer att bidra på vägen mot vår gemensamma 0-vision."

Stockholm 18 mars 2014

Gunnar Malm
Generaldirektör, Trafikverket

Ola Månsson
VD, Sveriges Byggindustrier

Lena Wästfelt
VD, Svenska Teknik&Designföretagen

Verklighet och vision

Verkligheten för anläggningsverksamhet i Sverige:

- Ungefär tre olyckor sker varje vecka som resulterar i längre sjukskrivning än två veckor
- 10 personer har omkommit till följd av olyckor på anläggningsprojekt de senaste fem åren

Med siktet mot visionen 0 allvarliga arbetsmiljöolyckor

Anläggningsbranschen – Allvarliga arbetsmiljöhändelser, tillbud och olyckor

Allvarliga händelser, olyckor och tillbud, ska anmälas av arbetsgivaren till Arbetsmiljöverket enligt Arbetsmiljölagen, AML 3 kap 3a §.

I linje med 0-visionen har Trafikverket närmare börjat följa de allvarliga olyckorna som arbetsgivarna anmäler. Samtliga tillbud och olyckor ska som tidigare tas upp i samarbete i våra investeringsprojekt.

Mörkertal i statistiken är ett bekymmer. Då vi sätter stort fokus på frågan kan vi se en positiv ökning av inrapporteringen. Som resultat av alla insatser för att förbättra arbetsmiljön, önskar vi att effekterna visar sig i form av en nedåtgående trend på inträffade händelser. Som en följd av ökad inrapportering kan det initialt istället visa sig som en uppåtgående trend i statistiken.

Från de allvarliga händelser som anmäls till Arbetsmiljöverket under perioden 2012-2015 kan vi se att över hälften av olyckorna har kopplats till orsaksgrupperna "Person föll" och "Fordon/Maskin eller Transportanordning"

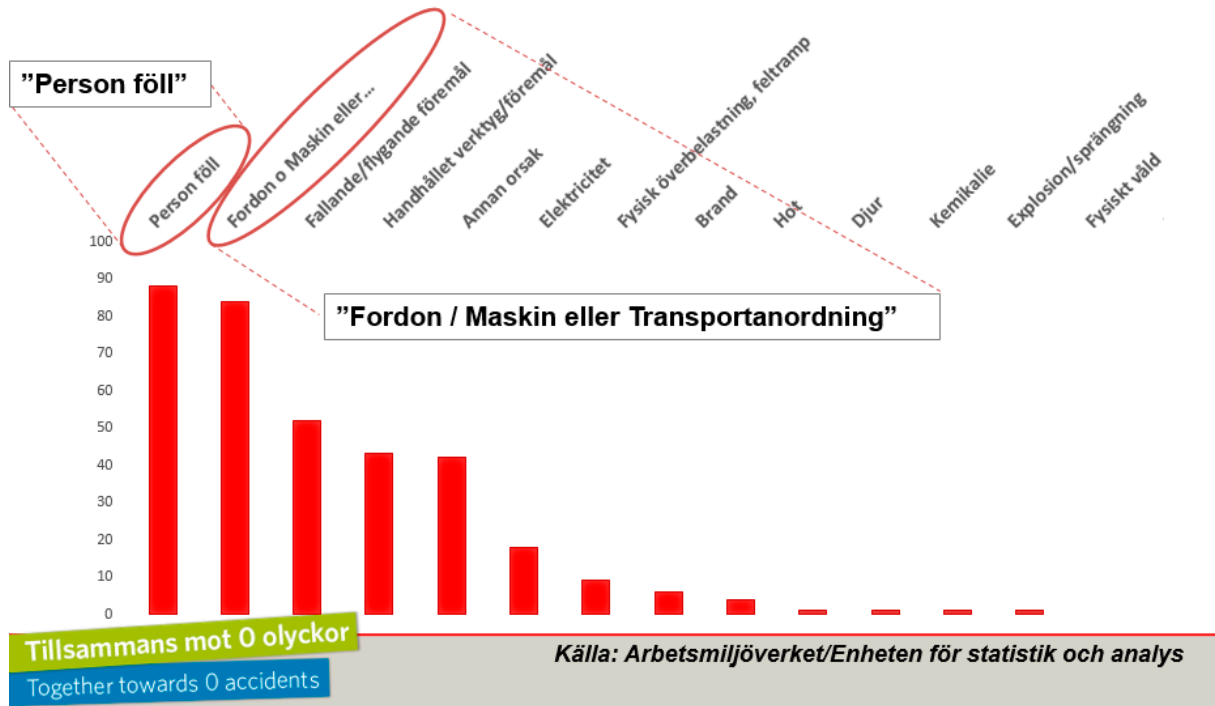
Kontinuerligt arbete med fallriskerna är av stor vikt i alla led och genom alla skeden.

Fortsatt behöver särskilt fokus läggas på riskbilden kring kategorierna "Fordon/Maskin eller Transportanordning". Detta perspektiv med passerande trafik samt fordon och maskiner tillhörande bygget användes som temaunderlag till 2016 års Stand down.

Anläggningsverksamhet

Allvarliga olyckor anmälda 2012-2015

ALLVARLIGA OLYCKOR OCH DÖDSFALL ANMÄLDA TILL ARBETSMILJÖVERKET
ENLIGT AML 3 KAP 3A§. PERIODEN 2012-2015.

Hemsidor och resultat

Aktivitetsarbetet och resultat per aktivitet

Respektive huvudansvarig organisation/aktivitetsansvarig har planerat och drivit arbetet.

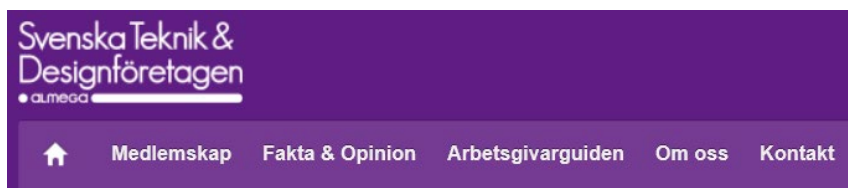
Aktivitetsresultatet redovisas enligt gemensam struktur på respektive hemsidor.

The screenshot shows the Trafikverket website. At the top, there is a logo with a crown and the text "TRAFIKVERKET". To the right of the logo are icons for "Languages", "Talande webb", "Teckenspråk", "Lättläst", "Logga in", and "Sök". Below the logo is a navigation menu with items: "Nära dig", "Körkort", "Resa och trafik", "Tjänster", "Om oss", and "För dig i branschen". The "För dig i branschen" item is selected. Below the navigation menu is a breadcrumb trail: "Startsida / För dig i branschen / Samarbete med branschen / Arbetsmiljöfrågor". The main content area features two images: one of a yellow excavator on a construction site and another of a person wearing a red hard hat and safety glasses. Below the images is the text "Branschsamarbete för arbetsmiljöfrågor". To the right of the images is a sidebar with a red header "Samarbete med branschen" and a dropdown menu for "Arbetsmiljöfrågor". The dropdown menu is open, showing options: "Stand down för säkerheten", "Branschorganisationer", "Inköpsprocessen", "Trafiksäkerhet", and "Produktivitet och innovation".

The screenshot shows the website for the Swedish Building Industry. On the left is a blue logo with a white letter "B" and the text "SVERIGES BYGGINDUSTRIER". To the right of the logo are links for "PRESS", "COOKIES", "PUL", "ENGLISH", and "LOGGA IN". Below the logo is the text "Vi bygger Sverige!" and "Byggindustrins bransch- och arbetsgivarorganisation". At the bottom of the page is a black navigation bar with white text: "SVENSK BYGGINDUSTRI | OM OSS | ARBETSMILJÖ | UTBILDNING | AVTAL & JURIDIK | BLI MEDLEM".

The screenshot shows the website for Svenska Teknik & Designföretagen. The logo is in white text on a purple background, with "Svenska Teknik & Designföretagen" and "• almeida" below it. Below the logo is a purple navigation bar with white text: "↑ Medlemskap Fakta & Opinion Arbetsgivarguiden Om oss Kontakt".

Handlingsplanen, aktiviteterna

God säkerhetskultur med aktivt ledar- och medarbetarskap

1. Den omhändertagande säkerhetskulturen
2. Arbetsmiljön i fokus på alla kontraktuella möten
3. Tydlig ansvarsfördelning
4. Introduktionspaket
5. God arbetsmiljö lönar sig
6. Premiera god säkerhetskultur
7. Stand down

Proaktiva gemensamma arbetsätt och aktiv riskhantering

8. Enhetlig uppföljning av arbetsmiljöolyckor
9. Riskhantering i fokus
10. Arbete i trafikerad miljö
11. Erfarenhetsutbyte mellan BAS-P och BAS-U
12. Arbetsmiljö i BIM
13. Arbetsmiljökörkort
14. Skyltning – En säker arbetsplats

Tydliga kontraktskrav och uppföljning

15. Systematisk leverantörsuppföljning
16. Tydligare kontraktskrav

1. Den omhändertagande säkerhetskulturen

Aktivitetsansvarig: Sveriges Byggindustrier

Ta fram branschgemensamma ledar- och medarbetarkoder som skapar en god säkerhetskultur där vi hjälper varandra att minska olyckorna.

Bakgrund och syfte

Projektets syfte är att förbättra säkerhetskulturen i den svenska anläggningsbranschen genom tydliggörande av goda exempel, lärdomar från andra branscher, rekommenderade koder, konkreta aktivitetsförslag och viktiga faktorer för målbild 2020.

Förväntad effekt:

Bidra till en enhetlig och bättre säkerhetskultur inom anläggningsbranschen.

Resultat

Uppdraget har resulterat i en rapport som beskriver den gemensamma målbilden - vad som kännetecknar en säker bransch 2020. Målbilder finns upprättade för verksamheterna beställare, projektör och entreprenör (produktion respektive drift och underhåll) Dessutom finns det förslag på säkerhetsfrämjande aktiviteter inkluderande branschgemensamma uppförandekoder samt ca 40 åtgärder, fördelade på ca 15 områden. Rapporten som helhet utgör en inspirationskälla för vidare företagsunika aktiviteter.

Material: En summering kring projektets bakgrund, syfte och resultat finns att läsa på Sveriges Byggindustriers hemsida.

Fortsatt och kontinuerligt arbete

Det vidare arbetet med en branschgemensam säkerhetskultur kommer att hanteras inom ramen för Anläggningsforum och beskrivas i en temaspecifikation som kommer upprättas under våren 2017.

2. Arbetsmiljön i fokus på alla kontraktuella möten

Aktivitetsansvarig: Trafikverket

Se till att arbetsmiljön alltid kommer högt upp på alla kontraktuella möten.

Bakgrund och syfte

Dagordningsmallarna för kontraktuella möten har inte varit ett tillräckligt stöd för att säkerställa att arbetsmiljöfrågorna tas upp och hinns med på ett bra sätt. Syftet var att lyfta arbetsmiljön högt upp på dessa möten.

Förväntad effekt:

- Bidra till en bättre säkerhetskultur genom att öka medvetenheten hos byggherre, projektörer och entreprenörer om de arbetsmiljörisiker som finns.
- Samla alla säkerhetsområden
- Förenkla arbetet så att det säkerställs att uppgifter med krav omhändertas ur alla säkerhetsperspektiv på följande möten:
 - *Projekteringsmöten* - ge bättre förutsättningar för att öka säkerheten både i bygg- och underhållsskedet genom att lyfta det högre upp på dagordningen samt dra erfarenheter från tidigare projekt.
 - *Startmöten* - tidigt i samarbetet fastlägga att säkerheten är viktig
 - *Byggmöten* - samla ihop och lyfta upp alla punkter som berör säkerhet samt tydliggöra ansvaret.

Resultat

Ett underlag som är anpassat för de olika mötena har tagits fram med ett antal frågor som bör lyftas inom säkerhetsområdet. Trafikverkets dagordningar är förbättrade.

Fortsatt och kontinuerligt arbete

Handledningar för samtliga mötesdagordningar och protokoll är under framtagande av Trafikverket. Material inom ramen från den här aktiviteten utgör underlag till handledningarna.

3. Tydlig ansvarsfördelning

Aktivitetsansvarig: Trafikverket

Skapa tydlig modell för ansvars- och uppgiftsfördelning för arbetsmiljö och säkerhet som ska användas på alla arbetsplatser.

Bakgrund och syfte

Huvudansvaret för de anställdas arbetsmiljö ligger alltid hos arbetsgivaren. Gränssnittet mellan olika aktörer styrs huvudsakligen i lagtext med fördelade skyldigheter. Det är otydligt för många hur ansvarsfördelningen ser ut för arbetsmiljö och säkerhet i bygg- och anläggningsbranschen.

Förväntad effekt

Det är tydligt för alla vem som ansvarar för vad i arbetsmiljöfrågor.

Resultat

Aktiviteten har vid inventering kommit fram till att en hel del material redan finns framtaget för att förtydliga ansvarsfördelningen. Se befintligt material, åtkomligt via aktivitetssammanfattningen på Trafikverkets hemsida:

- Arbetsmiljöverket (av.se)
 - Lag- och föreskrifter
 - Informationsmaterial och FAQ gällande uppgiftsfördelning och skyldigheter
 - 2 interaktiva kurser i "Systematiskt arbetsmiljöarbete" samt "Bygg och anläggning" (finns även på engelska).
- Trafikverkets broschyr TDOK 2012:1147 "Arbetsuppgifter för byggherren och byggarbetsmiljösamordnaren"

Ett presentationsmaterial har även tagits fram med en summering av ansvarsfördelningen utifrån respektive skyldighet att utföra uppgifter och enligt Arbetsmiljöverket utpekad fördelning av dessa. Sammanställningen har använts som grund till arbetet med aktiviteterna för uppföljning och kontraktsskrav. Resultatet från detta aktivitetsarbete avser även bidra till att tydliggöra ansvaret.

Fortsatt och kontinuerligt arbete

Det pågår ett internt arbete med att skriva om Trafikverkets arbetsmiljödokument enligt fastställda dokumenthierarkier. Resultatet kommer ytterligare att tydliggöra ansvars- och uppgiftsfördelningen genom kraven som ställs på byggherrerepresentanter och leverantörer.

4. Introduktionspaket

Aktivitetsansvarig: Trafikverket

Ta fram målgruppsanpassade introduktionspaket till Trafikverkets projektarbetsplatser som bland annat visar risker och regler.

Bakgrund och syfte:

Det har funnits ett behov av att ta fram introduktionspaket som bland annat visar risker och regler, vilket kan användas vid alla Trafikverkets arbetsplatser.

Alla som arbetar eller besöker en byggarbetsplats behöver ha förståelse för de risker som finns och kan uppstå både för en själv och för andra.

Förväntad effekt:

Alla som arbetar eller besöker Trafikverkets byggarbetsplatser ska:

- känna till grunden för hur arbetsmiljösamordningen fungerar
- förstå vilka risker som kan finnas på byggarbetsplatsen
- veta vad som gäller kring skyddsregler, personlig skyddsutrustning och kompetens
- veta att de ska rapportera om det sker en olycka eller tillbud
- ha ett säkert beteende som inte skapar risker för sig själv eller andra

Resultat

En film som:

- tydliggör arbetsmiljön och säkerheten på byggarbetsplatsen
- visar vad som är viktigt att tänka på och vilka risker som finns på byggarbetsplatsen

Filmen finns på Trafikverkets hemsida och på YouTube.

5. God arbetsmiljö lönar sig

Aktivitetsansvarig: Svenska Teknik&Designföretagen

Synliggöra och kommunicera de positiva effekter bra arbetsmiljöarbete ger en verksamhet i stort. Till exempel i form av ökad lönsamhet, ökad produktivitet och minskad personalomsättning.

Bakgrund och syfte

Att redovisa och sprida goda exempel på positiva effekter av arbetsmiljöarbetet.

Förväntad effekt

Att få bättre förståelse för att god arbetsmiljö ger ökad lönsamhet, ökad produktivitet och minskad personalomsättning.

Resultat

En rapport har sammanställs med underlag från Arbetsmiljöverket och forskare. Därefter tillkommer ett arbete om att föra ut informationen i organisationerna. Här handlar det till stor del om att genomföra en kulturförändring.

Fortsatt och kontinuerligt arbete

Implementeringen handlar i första hand om att sprida kunskap om hur det lönar sig att tänka på säkerhet och ett sätt är att föra ut kunskapen vid de Regionala Anläggningsdagarna samt se till att kunskapen sprids i organisationerna.

6. Premiera god säkerhetskultur

Aktivitetsansvarig: Trafikverket

Utveckla verktyg för att premiera en god säkerhetskultur, t ex ett årligt arbetsmiljöpris.

Bakgrund och syfte

Se över hur Trafikverket kan premiera en god säkerhetskultur, t ex ett årligt arbetsmiljöpris.

Förväntad effekt

Kontinuerligt fokus på säkerhetskulturförådringar och möjlighet att lyfta goda exempel på säkerhetskulturförhöjande aktiviteter.

Resultat

Ett framtaget arbetssätt med arbetsmiljöpriser används i en del av Trafikverkets stora projekt. Två metoder tillämpas som påminner om varandra, där leverantören beskriver och redogör för sitt arbetsmiljöarbete. Den ena metoden kräver även att leverantören redovisar olyckor, arbetsskador och sjukfrånvaro.

Juryn gör en bedömning och utser vinnaren med motivering enligt fastställda tävlingskriterier.

Fortsatt och kontinuerligt arbete

Arbetet i aktiviteterna som behandlar kravställning och uppföljning, är en nyckel för att bidra med inspel avseende möjligheter att premiera leverantörer som visar på ett aktivt arbete med säkerhetskulturförådringarna. Arbetet fortsätter inom ramen för detta arbete.

7. Stand down

Aktivitetsansvarig: Trafikverket

Genomföra Stand down på Trafikverkets större byggarbetsplatser en gång per år i samarbete med branschen.

Bakgrund och syfte

Första Stand down genomfördes 2013. I samband med denna aktivitet samlade Trafikverket in förbättringsförslag på arbetsmiljöarbetet. Förslagen bidrog sedan till branschsamarbetet "Tillsammans mot 0 olyckor" och dess handlingsplan. En av de 16 aktiviteterna i handlingsplanen blev att fortsätta med årlig Stand down. Syftet var att skicka en unison och kraftig signal om att arbetsmiljö- och säkerhetsfrågor ska prioriteras.

Förväntad effekt

Stand down genomförs som en säkerhetskulturrhöjande aktivitet.

Resultatet

Stand down har genomförts varje år på ett 60-tal av Trafikverkets arbetsplatser. Flera tusen personer har deltagit. Arbetet har avbrutits en kvart för att lyfta fram en personlig berättelse, poängtera människorna bakom döds- och olycksstatistiken, tala om risker på våra arbetsplatser, samt vad var och en kan göra för att minimera riskerna. Alla kan göra något.

Budskapet är - Alla ska komma hem!

Aktiviteten har uppmärksammats både internt och externt och medieintresset har varit stort.

8. Enhetlig uppföljning av arbetsmiljöolyckor

Aktivitetsansvarig: Sveriges Byggindustrier

Skapa en branschgemensam modell för mätning, uppföljning och erfarenhetspridning av arbetsmiljöolyckor.

Bakgrund och syfte

Upprätta en tydlig uppföljningsmodell med syfte att enkelt åskådliggöra statusen inom arbetsmiljöområdet i anläggningsbranschen. Uppföljningsmodellen ska inkludera såväl tillbud som olyckor inom väg- och järnvägsområdet, inom drift- och underhåll samt inom nyproduktion.

Förväntad effekt:

En tydlig, enkel och enhetlig uppföljningsmodell underlättar kunskapen om var branschen befinner sig arbetsmiljömässigt. Det underlättar vid utveckling av verksamheterna inom arbetsmiljöområdet genom att resultaten kan följas.

Resultat

Sveriges Byggindustrier tar årligen fram statistik i en rapport rubricerad "Arbetskadorna inom byggindustrin – Bygg- och anläggning – privat sektor". I den går att följa utvecklingen inom arbetsmiljöområdet över tid.

I linje med 0-visionen har Trafikverket närmare börjat följa de allvarliga olyckorna som arbetsgivarna anmäler till Arbetsmiljöverket enligt Arbetsmiljölagen 3 kap 3a §. Samtliga tillbud och olyckor ska som tidigare rapporteras i samarbetet vid Trafikverkets investeringsprojekt.

Fortsatt och kontinuerligt arbete

Initiera uppdrag tillsammans med branschen, Trafikverket och Arbetsmiljöverket för framtagande av den framtida uppföljningsmodellen. Upprätta modell för hur erfarenhetspridning av viktiga lärdomar kan ske i branschen.

9. Riskhantering i fokus

Aktivitetsansvarig: Trafikverket

Ta fram ett samordnat och systematiskt arbetssätt där man bland annat fångar upp risker kopplade till de vanligaste olyckorna.

Bakgrund och syfte

Syftet är att tydliggöra och säkerställa att hanteringen av arbetsmiljörisker överensstämmer med Trafikverkets arbetssätt för riskhantering, integrerad riskhantering.

Förväntad effekt

Alla har en enhetlig syn och tillämpning av arbetssätt i riskarbetet inom byggarbetsmiljöområdet.

Resultatet

- Förtydligade riskdefinitioner
- Kartläggning av kraven för hantering av byggarbetsmiljörisker för hela processen och identifiera gränssnitt
- Genomlysta kravdokument beträffande integrerad riskhantering

Leverantörernas riskhantering krävstalls i styrande upphandlingsdokument. Kravtexterna har analyserats och förbättringsförslag har tagits fram. Det är viktigt att tydliggöra den röda tråden för kraven på riskhanteringen genom alla skeden med koppling till byggarbetsmiljö. Ett stödande presentationsmaterial har därför tagits fram som innehåller två schematiska processbilder, en för planering/projektering och en för utförande/byggande. Materialet kan användas som ett stöd i riskarbetet.

Fortsatt och kontinuerligt arbete

Under genomlysningen har några förbättringsområden uppmärksammats som bör beaktas i det fortsatta arbetet.

10. Arbete i trafikerad miljö

Aktivitetsansvarig: Trafikverket

Genomlys arbetsätt, regelverk och uppföljning av arbete i trafikerad miljö ur ett arbetsmiljöperspektiv.

Bakgrund och syfte

Det framfördes behov av att genomlys arbetsätt, regelverk och uppföljning av arbete i trafikerad miljö ur ett arbetsmiljöperspektiv.

Förväntad effekt

Arbeten i trafikerad miljö sker på ett säkert sätt.

Resultat

- Genomförd analys av gällande dokument samt arbetsmetoder för arbete i trafikerad miljö ur ett arbetsmiljöperspektiv. Underlag till uppdateringen av TDOK 2016:0289, "Säkerhet vid aktiviteter i spårområde" samt kommande justeringar av Trafikverkets trafikbestämmelser för järnväg (TTJ).
- En slutsats är att bristfällig dokumentation ofta inte är problemet utan att processer samt arbetsmetoder inte följs. Därför har ett företag med beteendevetarkompetens anlåtts av Trafikverket för att utreda frågan vidare. Projektet har bidragit med diverse underlag.
- Med koppling till uppdraget med arbetsplatskontroller (APK) på Trafikverket har det tagits fram en riskanalyslista per trafikslag. Samarbete kring detta underlag har påbörjats.
- Uppdatering av olyckshanteringsprocessen genomförs i Trafikverket (hantering av avvikelser, tillbud samt olyckor). Den förbättrade processen medför större möjligheter att i ett tidigt skede upptäcka brister och vidta förebyggande åtgärder.
- Övergripande analys är genomförd av uppgifterna bakom allvarliga händelser i branschen som vid anmälan till Arbetsmiljöverket klassats "Fordon/Maskin eller Transportanordning" (väg och järnväg). En fjärdedel av de allvarliga olyckorna har knutits till dessa orsakskategorier. Detta perspektiv med passerande trafik samt fordon och maskiner tillhörande bygget användes som temaunderlag till 2016 års Stand down.
- Ett arbete pågår för att tydliggöra gränssnittet byggarbetsmiljö – el- och trafiksäkerhet. En bildserie ska kunna användas i det fortsatta arbetet med att se likheter och vilka synergier som kan finnas.

Fortsatt och kontinuerligt arbete

Arbetet har ett långsiktigt perspektiv med behov av kontinuerligt samarbete kring regelkrav och arbetsätt för arbetsmiljö och el- och trafiksäkerhet.

11. Erfarenhetsutbyte mellan BAS-P och BAS-U

Aktivitetsansvarig: Trafikverket

Ta fram gemensamma arbetsätt för att överföra kunskaper, risker och erfarenhet inom arbetsmiljöområdet mellan BAS-P och BAS-U**.*

Bakgrund och syfte

Det fanns behov av gemensamma arbetsätt för att överföra kunskaper, risker och erfarenhet inom arbetsmiljöområdet mellan byggarbetsmiljösamordnarna, BAS-P och BAS-U.

Förväntad effekt

Enhetliga arbetsätt för BAS-P och BAS-U vid överlämning av identifierade arbetsmiljörisker och dokument.

Resultat

Två rutiner är framtagna och fastställda med enhetliga arbetsätt för BAS-P och BAS-U vid överlämning av identifierade arbetsmiljörisker och dokumentation. Den ena rutinen beskriver överlämningen mellan BAS-P och BAS-U. Den andra beskriver överlämningen till förvaltningsorganisationen.

Tydligare krav och arbetsuppgifter har lyfts in i AF-texter.

Fortsatt och kontinuerligt arbete

Arbete pågår med att skriva om Trafikverkets arbetsmiljödokument enligt fastställda dokumenthierarkier. Rutinerna kommer att inarbetas för att skapa en tydlig röd tråd och koppling till överlämnandeprocessen.

*BAS-P Byggarbetsmiljösamordnare för planering och projektering

**BAS-U Byggarbetsmiljösamordnare för utförandet

12. Arbetsmiljö i BIM

Aktivitetsansvarig: Svenska Teknik&Designföretagen

Föra in arbetsmiljöfrågor tydligare i BIM för att naturligt integrera dem redan från projekteringskedet.

Bakgrund och syfte

Öka förståelsen för BIM i syfte att använda det i arbetsmiljöarbetet. Arbetsmiljön ska vara en integrerad del i BIM inom projektering, byggande samt drift och underhåll.

Förväntad effekt:

Avsikten var att upprätta ett arbetssätt för arbetsmiljögranskning av projekterat underlag i BIM, sprida goda exempel på hur man integrerar arbetsmiljöarbete och BIM samt att förbättra utbytet mellan projektör, entreprenör och beställare genom att hitta en modell för återkoppling. Avsikten var att arbetet skulle utföras tillsammans med BIM Alliance Anläggningsgrupp.

Resultat

Arbetsmiljö har inte varit på agendan för BIM Alliance Anläggningsgrupp, varför arbetet ännu inte kommit igång. Trafikverket har påbörjat identifiering av behov för redovisning i BIM-miljö för att kravställa i kontrakten.

Fortsatt och kontinuerligt arbete

Arbetet bör drivas vidare i Anläggningsforums temagrupp Arbetsmiljö.

13. Arbetsmiljökörkort

Aktivitetsansvarig: Sveriges Byggindustrier

Ta fram basutbildningar och kompetensverifiering (kopplade till ID06) som blir krav för att få tillträde till en byggarbetsplats.

Bakgrund och syfte

Utbildningsnivån på medarbetare inom arbetsmiljöområdet varierar. Detta leder dels till fel agerande av enskilda medarbetare men även en osäkerhet hos kollegor. En gemensam basutbildning ökar säkerheten på arbetsplatserna.

Förväntad effekt:

En enhetlig basutbildning inom arbetsmiljöområdet skulle leda till att alla vet med sig vilken grundläggande kunskapsnivå som samtliga medarbetare som rör sig ute på Trafikverkets arbetsplatser har. Detta leder till säkrare arbetsplatser.

Resultat

Sveriges Byggindustrier har inom ramen för "En säker arbetsplats" tagit fram en webbaserad utbildning som avslutas med ett prov. Utbildningsbeviset kan med fördel registreras på ID06 kompetensdatabas. Webb-utbildningen finns åtkomlig på deras hemsida.

Fortsatt och kontinuerligt arbete

Arbetsgivare har möjlighet och rekommenderas att använda utbildningen i det systematiska arbetsmiljöarbetet, SAM.

14. Skyltning – En säker arbetsplats

Aktivitetsansvarig: Sveriges Byggindustrier

Ta fram original för standardskyltar med minimikrav för olika byggarbetsplatser.

Bakgrund och syfte

Det får inte råda någon tveksamhet kring vilken skyddsutrustning som ska bäras på våra arbetsplatser. Idag förekommer det olika krav inom och mellan olika arbetsplatser vilket kan göra det svårt för medarbetare att veta vilka krav som ska gälla. En gemensam skylt med minimikrav på skyddsutrustning skulle underlätta efterlevnaden på alla arbetsplatser.

Förväntad effekt:

Arbetsplatser där medarbetarna får tydlig information kring vilken skyddsutrustning som ska användas. Rätt skyddsutrustning ökar säkerheten på arbetsplatserna.

Resultat

Skyltoriginal finns framtaget. Originalen kan fritt nyttjas av Sveriges Byggindustriers (BI) medlemmar. De företag som inte är medlemmar inom BI kan använda originalen som förlaga. Skylten finns åtkomlig på BI:s hemsida.

Fortsatt och kontinuerligt arbete

Sveriges Byggindustrier ska överväga om skyltoriginal kan göras tillgänglig för samtliga branschaktörer. Trafikverket kommer att ställa ett allmänt krav på att grundnivån för skyddsutrustning tydligt ska framgå vid ankomst till arbetsplatsen.

15. Systematisk leverantörsuppföljning

Aktivitetsansvarig: Trafikverket

Ta fram en metodik för uppföljning av samtliga leverantörers arbetsmiljöarbete med en kopplad åtgärdsstrappa.

Bakgrund och syfte

I samband med Arbetsmiljöforum och Stand down som arrangerades under Trafikverkets säkerhetsår framfördes många förslag från branschen kring kravställning och uppföljning. En grundläggande förutsättning för ett fungerande arbetsmiljöarbete och säkra arbetsplatser är att varje verksamhet och roll hanterar sina skyldigheter och krav. Utgångspunkten har därför varit ansvarsfördelningen.

Förväntad effekt

Vi vill uppnå att ...

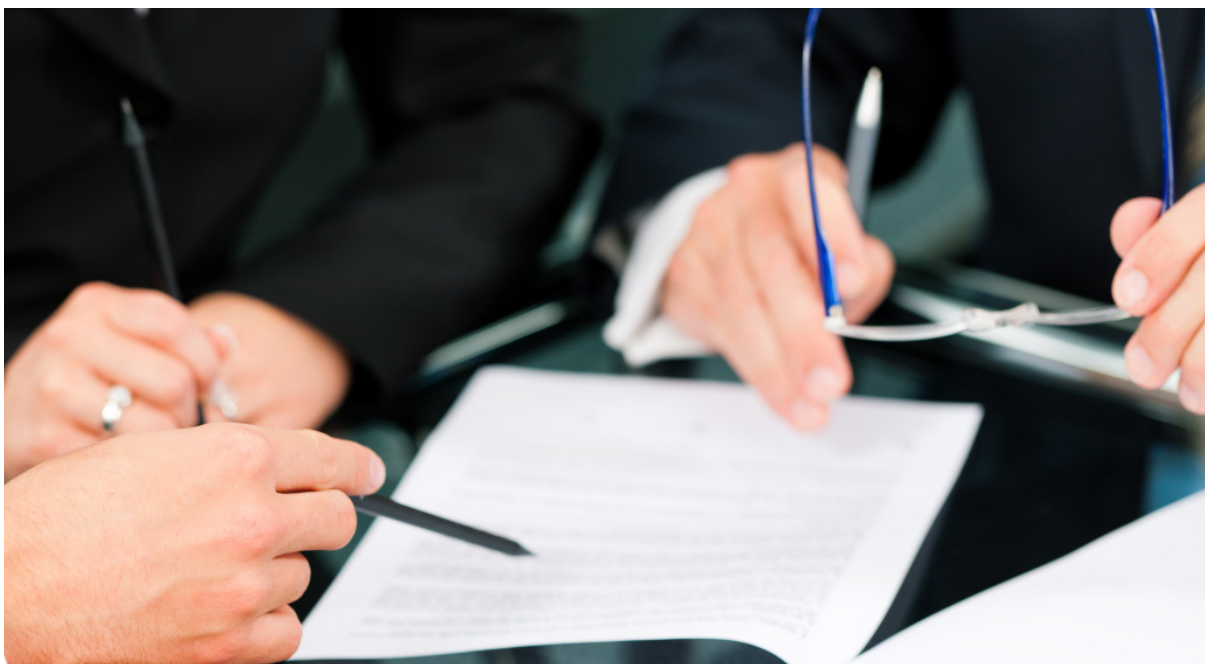
- systematiska brister upptäcks tidigt
- arbetsmiljöarbetet sker proaktivt och ständigt förbättras
- Trafikverket och leverantörer har samma bild av vem som gör vad
- Trafikverket säkerställer byggherreansvaret och möter leverantörer med samma förväntningar och krav i alla projekt
- bristande säkerhet inte ska kunna bli en konkurrensfördel
- arbetssättet i förlängningen bidrar till färre allvarliga olyckor

Resultat

Framtagen verktygslåda innehåller material för riktad uppföljning av byggarbetsmiljö utifrån respektive roll med skyldigheter enligt lagstiftning, utöver arbetsgivaransvaret.

Fortsatt och kontinuerligt arbete

Uppföljningsunderlaget testas och förankras. I början av 2017 ska arbetssättet införas i Trafikverkets verksamhetssystem och implementeras innan uppföljningsmodellen används fullt ut.

16. Tydligare kontraktsskrav

Aktivitetsansvarig: Trafikverket

Revidera och uppdatera kontraktsskrav som ett resultat av genomfört arbete i denna avsiktsförklaring.

Bakgrund och syfte:

Kontraktstexter ska vara tydliga och lätta att förstå, både för leverantörer som ska utföra arbetsuppgiften och för Trafikverket att följa upp.

Förväntad effekt:

Alla kontraktstexter ska vara enkla och begripliga.

Resultat:

Förbättrade texter i Administrativa föreskrifter (AF) är fastställda och finns nu i upphandlingsmallarna. Mallarna är uppdaterade med tydligare texter angående samordning och BAS-P/-U* arbetsuppgifter. Kompletterande texter har även tillkommit i TDOK 2016:0032 "Kvalitetsstyrning i upphandlad verksamhet – Entreprenad och Projekteringstjänster".

Fortsatt och kontinuerligt arbete:

Kontraktstexter förbättras och uppdateras regelbundet.

* BAS-P Byggarbetsmiljösamordnare för planering och projektering,

* BAS-U Byggarbetsmiljösamordnare för utförandet

Utmaningar

Projektets stora utmaningar identifierades och lyftes tidigt.

Insatser har genomförts för att förbättra förutsättningarna. Begränsningarna har ändå inneburit påverkan på möjligheterna att nå upp till högt ställda förväntningar och ambitionsnivåer.

Risk för ...	för att ...
Långsam framdrift	Det finns inte tid. Den löpande verksamheten prioriteras.
Stort byggherreperspektiv på arbete och resultat	Branschorganisationerna äger inte resurserna/kompetenserna att sätta in i arbetet

Framgång och framtid

Resultatet vid utgången av 2016...

På en övergripande nivå ser vi att arbetet:

- bidragit till att sätta en ny, högre plattform för arbetsmiljöfrågorna så att vi är bättre rustade för fortsatt nollvisionsarbete.
- medfört ett utökat resultat med möjligheter i form av:
 - inhämtad kunskap och fakta
 - större mognad och medvetenhet kring frågorna och dess komplexitet
 - nya samarbetskontakter inom och mellan organisationer
 - lärdomar att använda i framtida samarbete
 - effekter på kort sikt i form av tydligare, förbättrade arbetssätt
 - ett ökat fokus på säkerhetsfrågorna vilket medför högre säkerhet på våra arbetsplatser
 - i förlängningen kommer nollvisionsarbetet att bidra till ett minskat antal allvarliga olyckor i anläggningsbranschen.

Kontinuerligt arbete tar vid inom ramen för organisationernas ordinarie verksamhet och nya initiativ till branschsamarbeten.

I resultatet finns möjligheter och utmaningar för branschen att ta sig an i arbetet framöver.

**Ett nollvisionsarbete har inte något slut. Det här är bara början.
Alla ska ha en trygg och säker arbetsplats i vår bransch!**

Kontaktpersoner

- Estelle Hageland, projektledare, Trafikverket
estelle.hageland@trafikverket.se
- Gordana Markovic, Trafikverket
gordana.markovic@trafikverket.se
- Lars Redtzer, Sveriges Byggindustrier
lars.redtzer@sverigesbyggindustrier.se
- Magnus Höij, Svenska Teknik&Designföretagen
magnus.hojj@std.se

TRAFIKVERKET

Svenska Teknik &
Designföretagen
• **ALMEGA**